

Večernik

»JUTRA«

Leto V. (XII.), šte. 169

Maribor, sreda 29. julija 1931

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejeman v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglas po tarifi
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Madžarska v naročju Francije

NOV VELIK USPEH FRANCOŠKE DIPLOMACIJE. — FRANCIJA BO DALA MADŽARSKI VELIKO POSOJILO. — POLITIČNI POGOJI ZA POSOJILO.

LONDON, 29. julija. »Daily Express« objavlja senzacionalne informacije svojega diplomatičnega korespondenta o velikih izpremembah politične konstellacije Srednje Evrope, ki so v zvezi z velikim madžarskim državnim posojilom. Madžarska je sedaj v težki finančni stiski in njena vlada išče za sanacijo dežele veliko posojilo. Ministrski predsednik grof Bethlen se je najprej obrnil na Italijansko vlado, ki pa je odgovorila negativno, ker preživlja Italija sama silno težko gospodarsko krizo in so njene blagajne prazne. Nato se je madžarska vlada obrnila na Zedinjene države in Anglijo, toda istotako z negativnim uspehom, tako da je končno grofu Bethlenu ostala odprta le še zadnja pot, namreč Pariz.

Francija je načeloma pripravljena dovoliti Madžarski veliko posojilo, vendar pa zahteva za to jamstvo političnega značaja. Ker Madžarska ni mogla najti drugega izhoda, je morala ugrizniti tudi

v to kislo jabolko. Kakor poroča »Daily Express«, se je ministrski predsednik grof Bethlen zavezal, da bo Madžarska končala z vsako protifrancoško propagando na Madžarskem. Vrh tega mora Madžarska svoje javne izdatke, posebno vojaška bremena, znižati na minimum in pripraviti prijateljske odnose s svojimi sosedi.

Londonski diplomatični krogi smatrajo to dejstvo kot velik uspeh francoške diplomacije, ker se ji je s tem posrečila popolna izprememba političnega reda v Srednji Evropi. Madžarska je prišla s tem v popolno odvisnost Francije, kar je posebno bolešno za Mussolinija, ker je bila Madžarska dosedaj eno glavnih oporišč italijanskih diplomatičnih načrtov v Evropi.

Po mnenju merodajnih angleških krogov je ta preokret v stališču Madžarske eden najvažnejših dogodkov v razvoju nadaljnjih dogodkov v Srednji Evropi.

Prvi uspehi Zeppelinovega potovanja

ZANIMIVA ZNANSTVENA ODKRITJA ZEPPELINOVE EKSPEDICIJE. V ARKTIČNE POKRAJINE. — NAPAČNI SEDANJI ZEMLJEVIDI.

LENINGRAD, 29. julija. Zrakoplov »Graf Zeppelin« se je pred pristankom na Franc Jožefovo deželni sestel z ruskim ledolomilcem »Maliginom« v takozvanem tihem zalivu otokov Hooker ter je izmenjal z njim pošto. Pristanek na morju je trajal samo 13 minut, ker je bil tok ledenih mas premočen.

Pri obkroževanju otčaja Franc Jožefove dežele so znanstveniki ugotovili, da so na dosedanjih zemljevidih skoro vsi podatki napačni. Profesor Samoilovič, vodja znanstvene ekspedicije, ter fotograf Aschenbrenner in Basse sta zato

napravila nove zemljevide. V ponedeljek proti polnoči je prispel zrakoplov nad Franc Jožefovo deželo in je bilo pri tej priliki ugotovljeno, da na zemljevidu kot otoka zaznamovana Albert Edwardova dežela in Orthova dežela sploh nista otoka, temveč samo polotoka. O vsem vzhodnem polotoku Franc Jožefove dežele je bil zato napravljen čisto nov zemljevid. Zrakoplov je plul dolge ure skozi tanko, a zelo žilavo meglo, nakar se je dvignil višje, tako da je bila megla pod njim.

Brüninga pojde zopet v Pariz

RAZOČARANJE V NEMČIJI PO OD HODU ANGLEŠKIH DRŽAVNIKOV IZ BERLINA. — BRÜNING SE PRIPRAVLJA VNOVIČ NA POT V PARIZ

BERLIN, 29. julija. Angleški zunanji minister Henderson je odpotoval iz Berlina že snoči, ministrski predsednik Macdonald pa danes zjutraj. Razgovori so se vršili prijateljski in jih je smatrati kot prvih sestankov v Chequersu, Parizu in Londonu. Vsebina in razvoj razgovorov, ki so se vršili pri zaprtih vratih, neznana. Tako nemški kakor tudi angleški ministri so bili skrajno rezervirani. Šele po odhodu Angležev je pričelo časopisje razmotrivati o bilanci tega

obiska, od katerega so Nemci veliko pričakovali. Iz skrajno bornih izjav je razvidno, da so v Berlinu zelo razočarani. Nada, da bodo šli Angleži preko francoških pomislekov in pridržkov, se ni resničila, ker Anglija kljub vsem simpatijam Nemčiji ne more pomagati. Do čim so nekateri listi razširjali vest, da je samo Henderson priporočal zблиžanje Nemčije in Francije, pa je te kroge odločno razočaral sedaj tudi Macdonald s svojim govorom na banketu.

nastala sedaj za sodelovanje s Francijo, potem bo pač morala sama sebi pripisati vse posledice in računati s tem, da zna svet dobro soditi o tem, kje je dobra volja in kje samo izbegavanje in dvoletna igra.

Naloga, ki sta jo prevzela v Parizu Brüning in Laval, je izredno težka ter bo zahtevala od obeh napa vseh sil, da dosežeta stavljeni cilj, da se omogoči sporazum med narodoma na obeh bregovih Rena. Morala hosta odstraniti

še tisoč ovir in premagati stoteri odpor v lastnih vrstah. Ako pa se jima posreči izvesti to nalogo, potem bosta postala največja dobrotnika ne le Nemčije in Francije, temveč vse Evrope, ki želi, da bi se vendar že enkrat sporazumela ta dva naroda, ki sta v slučaju složnega nastopa odločena za voditelja vseh ostalih evropskih narodov.

Prav posebno pa želimo še mi Jugosloveni, da bi bilo vprašanje odnošajev med Francijo in Nemčijo zadovoljivo re-

Državni kancelar Brüning se že pripravljata na novo potovanje v Pariz, čeprav vlada to namero radi odpora nacionalistov za enkrat še prikriva. Brüning odpotuje v Pariz že avgusta meseca, tako da bo do sestanka Društva narodov meseca septembra počel že razčiščen.

BERLIN, 29. julija. Vsa nemška javnost se obširno bavi s sestankom angleškega ministrskega predsednika Macdonalda in zunanega ministra Hendersona z nemškimi državniki. Zanimivo je, da je bil to prvi poset angleškega ministrskega predsednika v Nemčiji od leta 1878, ko je bil lord Beaconsfield oficijelno obiskal nemško prestolico.

Pri sprejemu novinarjev je izjavil Macdonald, da je nadaljeval z nemškimi državniki razgovore, ki jih je pričel v Chequersu ter je naglašal potrebo mednarodnega sodelovanja za konsolidacijo Evrope in utrditev miru. Na vprašanje nekega novinarja, ali bo ostala Anglija tudi v bodoče pri svoji tradicionalni politiki vzdrževanja ravnotežja sil v Evropi, je Macdonald odgovoril, da želi Anglija vzpostaviti sedaj predvsem ravnotežje med narodi. Povratak k politiki ravnotežja sil bi pomenil onemogočitev ideje splošne razorožitve. Najboljša garancija za sigurnost slehernega naroda je njegovo odkrito in iskreno sodelovanje z drugimi narodi.

Macdonald in Henderson sta posetila tudi predsednika Hindenburga, nakar sta se sestala s predsednikom pruske deželne vlade Braunom. Zvečer pa se je vršil slavnostni banket na angleškem poslanstvu, katerega so se udeležili vsi člani nemške vlade in številni povabljeni.

Francoski kredit Angliji

PARIZ, 29. julija. Tu so bila zaključena pogajanja za dovolitev kredita v višini 20 milijonov funtov sterlingov, ki ga bo dala francoska banka Angleški banki. Kredit bo imel obliko rediskontnega kredita ter bo omogočil angleškim bankam, ki so dale Nemčiji kratkoročne kredite, da premoste denarno krizo, ki je nastala zaradi ustavitve izplačevanja nemških bank in podaljšanja nemških kratkoročnih kreditov za tri mesece. Ugoden potek pogajanj je že vplival na izvoz angleškega zlata v Francijo, ki je včeraj znatno padel.

NEWYORK, 29. julija. Senatski predsednik Pedro Opaza, ki je po pobegu diktatorja Ibaneza postal provizorični predsednik južnoameriške republike Čele, je moral svoje mesto takoj odložiti. Parlament in prebivalstvo sta se namreč izrekla proti njemu, ker je sorodnik soproge bivšega predsednika generala Ibaneza. Trenutno ima predsedniško oblast v rokah Juan Montenero, ki ga je pozdravilo ljudstvo z velikanskim navdušenjem. Kongres je izdal splošno amnestijo in vlada sedaj po vsej deželi popoln mir in red.

šeno, ker bi pomenilo to za nas osiguranje našega mirnega razvoja in bi nam omogočilo, da sodelujemo kar najtesneje z obema narodoma. S tem bi bil tudi najboljši rešen naš sicer nekoliko težak položaj, ki izhaja iz dejstva, da smo politično nerazdružljivo zvezani z našo staro zaveznico, prijateljsko Francijo, gospodarsko pa orijentirani proti Nemčiji, ki je zaenkrat poleg Italije naš najboljši odjemalec in najsolidnejši prodajalec svojih industrijskih izdelkov.

Francosko-nemški odnošaji

Zaključni stavek skoro vseh izjav raznih državnikov, ki so se udeležili zadnjih konferenc v Parizu, Londonu in Berlinu, je bil ta, da je edini sigurni izhod iz sedanje krize, v kateri se nahaja Nemčija in dobršen del Evrope, v pravem in iskrenem sporazumu med Parizom in Berlinom. To sta za Briandom in pokojnim dr. Stresemannom spoznala tudi predsednik francoske vlade Laval, ki je pokazal v zadnjem mesecu izredne državniške sposobnosti, in nemški državni kancelar Brüning, ki sta zadnje dni ponovno dala temu spoznanju duška v raznih izjavah, v katerih sta napovedala, da se bo končno le posrečilo najti kompromisno formulo za sodelovanje med obema narodoma.

Prvi tistvarni koraki so bili storjeni že pred leti v Locarnu. Le žal, da jim je sledila peripetija reakcionarno usmerjenih nemških udarcev, ki so Brianda prisilili, da je moral obstati sredi poti ter potrošiti dobršen del svoje energije samo za to, da je popravil v Franciji vtis, ki so ga zapustile razne nemške akcije, kakor: pobijanje separatistov po izdraznitvi Porenja, Hugenbergov boj proti Youngovemu načrtu, septembrske volitve, objava nemško-avstrijske carinske zveze, pohodi Stahlhelmovec, gradnja novih oklopnih križark, tajno oboroževanje itd. Klub Briandovi dobri volji in njegovim naporom so bili poslednje čase odnošaji med Parizom in Berlinom dokaj napeti in so v mnogočem spominjali že na čase po borbi v Porurju. Energičnemu nastopu Lavala pa je pripisovati, da je nastopil po pariških pogovorih prvo olajšanje te napetosti. Mnogi so v Nemčiji sicer pričakovali, da bo nastopil kar čez noč popoln preokret in da se bosta vrnila Brüning in Curtius iz Pariza z vsaj enim vagonom suhega zlata iz silnih zakladnic Francoske banke. Ti optimisti so bili morda nekoliko razočarani, potolažila pa jih je lahko zavest, da je po dolgem času zopet vzpostavljen osebni kontakt med Parizom in Berlinom, brez posredovanja kake tretje sile, kateri ste morali običajno plačevati obe državi drago provizijo za to posredovanje. O tem bi vedeli posebno mnogo povedati Angleži, ki zasledujejo s precej mešanimi občutki neposredne razgovore med nemškimi in francoskimi državniki.

Kakor že ponovno, je Francija sedaj vnovič dokazala, da želi v resnici skleniti z Nemčijo čim iskrenejši sporazum in da je pripravljena doprinesiti zani tudi težke materialne žrtve. Na Nemčiji je sedaj, da že enkrat pokaže dobro voljo in iskreno željo po osiguranju miru v Evropi in da spozna svoje pravo stanje, katerega je zašla zaradi mahinacij svojih imperijalističnih voditeljev leta 1914. Skrajni čas je že, da se nemški nacionalistični krogi, ki žive še vedno v razpoloženju Tannenberga in prvih avgustovih zmag po pregaženju Belgije, vendar že enkrat iztrežejo. Ako bo Nemčija zopet pokvarila situacijo, ki je

Po Dolenjskem Krasu v Čabar

SKOZI TRAVNIK PO ZAJČJEM HRIBU IN ŽLEBU V LAZEC. — GRENAK KRUH. — PO PEŠPOTI V STARI KOT. — ZA MOŽEM V KANADO. — POGLED NA ČABAR V ČEBRU.

Drugo jutro sva odrinila šele okrog osmih iz Loškega potoka. Mladi in prijazni gospodinjci, ki se je šele pred tednom dni priženila k Rusu, sva obljubila, da se zopet vrneva čez leto dni ter bova pomagala zibati. — Cesta naju je vodila skozi vas Travnik, kjer stoji velika parna žaga založena z velikimi kupi debelih smrekovih krceljev, a še z večjimi kupi našaganega lesa, ki pričča o današnjih kritičnih gospodarskih prilikah, katere stiskajo zlasti te kraje, kjer prebivalstvo živi skoro izključno samo od lesa in njegovega prometa.

Od Travnika se cesta vzpenja proti Zajčjemu hribu, ki nima nobenega naselja, potem pa preide v Žleb, ki je raven in dobre pol ure dolg. Ime je kaj pripravno za ta kraj. Po sredi žleba vodi bela cesta. Na vsaki strani se vzpenjajo nivice, ki prehajajo v senožeti in laze. Nad lazi pa šumijo smrekovi gozdi in zastirajo na levi in desni razgled.

Tu sva naletela na starega slabotnega možička, ki je tolkel kamenje. Ko sva ga vprašala po zaslužku, je nama povedal, da ima 120 kron od kubičnega metra. Priprosto ljudstvo namreč še vedno računa po teh krajih samo v kronah. Kakšen zaslužek je to, je razvidno iz tega, da potrebuje štiri dni predno nadrobi 1 m³. — Nadalje sva srečala v Žlebu ženske optane s koši. Očividno so imele težko breme in že dolgo pot za seboj. Bile so iz Tršlja, hribovske vasi, oddaljene še uro hoda od Čabra ter so nesle borovnice v Loški potok na prodaj. Tudi trd zaslužek, ako pomislimo, da rabijo pet ur hoda od doma do Loškega potoka.

Po dobri uri hoda sva dospela v hribovsko vasico Lazec, ki leži res sredi lazov. Ako bi bila od tu nadaljevala pot po cesti, bi prišla v Drago in Travo. A po nasvetu in načrtu Ivana Rusa sva tu krenila na desno po pešpoti med lazi in gozdi proti Starem kotu, ker sva s tem imela prijetnejšo in krajšo pot. Predno sva zapustila Lazec, je nama pek iz Loškega potoka vsilil žemlje, češ, da v Starem kotu sploh nimajo kruha.

Bil je lep solnčen dan brez pekoče vročine v teh hribovskih krajih. Na številnih lazih so ukali kosci. Midva pa sva stopala po dokaj strmi stezi proti gozdu. Hodila sva lagodno in počasi tako, da je naju objel gozd s svojim prijetnim hladom le malce prepotena. Ob potu so ležale posekane smreke pravi velikani po obsegu in dolgoti. Imele so do trideset metrov in še prek dolžine. Saj knezu Windischgrätzu ni bilo sile, da bi jih bil posekal že preje.

V gozdu sva srečala dve ženski. Nesli sta na glavi visoko naložena jerbasa s posteljnim in drugim perilom. Šli sta iz Novega Kota v Lazec. Starejša se je namreč odpravljala z dvema otrokoma v Kanado za možem. Ker iz Novega kota ni prave ceste, zato mora nesti vsaj posteljino in perilo v Lazec, da tam odpremi za daljšo pot. — Tako torej tušina še vedno požira naše ljudi zlasti še iz teh od sveta tako oddaljenih in zapuščenih krajev.

Prijetna pot po gozdu se je kmalu prevahala v kotlinast svet proti Starem kotu, kjer se je nama odprlo nekaj novega sveta. Zopet so se vrstili lazi in senožeti, vmes pa skrbno obdelane nivice, če je bilo količkaj za to pripravnega sveta. Po enajsti uri sva bila že v planinski vasiči Stari kot, kjer so naju prav radovedno gledali ne samo otroci, ampak tudi ženske. Moškega nisva videla nobenega. Najbrže jih je večina odšla po svetu s trebuhom za kruhom. Kar jih je pa še ostalo, so bili zaposleni s košnjo. Vasica nima nobene gostilne. Ker sva pa že bila potrebna okrepčila, sva iskala kislega mleka in ga tudi dobila. Ko sva stopila v hišo, sva se čudila velikim čistosti in skoraj za te kraje gosposki opremitvi. K mleku je nama dala gosposkinja tudi hleb — belega kruha. Zdaj sva še le uvidela, da je naju pek v Lazcu naplahal s svojimi žemljami.

Po enournem odmoru sva se poslovila od prijaznih žensk ter se napotila dalje proti najinemu cilju, v Čabar. Pravili so nama, da ga v eni uri prav lahko dose-

ževa. Ker pa ga nisva videla in sva se bala, da bi poti ne zgrešila, sva dobila šestletnega dečka, da je nama kazal pot. Možiček je bil pa jako redkobeseden. Dasi sva ga večkrat poizkušala vplesti v razgovor, vendar je trdovratno molčal, ali pa dajal le kratke in nerazločne odgovore. Koračil je pa dobro in vedno kakih trideset korakov pred nama.

Že za kake pol ure je prenehal gozd in stali smo ob robu silno strme in nad 300 m globoke čabarske kotline. Odslovila sva kašipota in presenečena zrla na slikoviti Čabar v globeli.

Pogled je res diven iz tega mesta. Kamenita in prodnata stena se skoro navpično spušča v kotlino, ki ima na dnu leđva toliko prostora, da čepi kakor piščeta v gnezdu morda kakih šestdeset hiš in hišic tesno druga ob drugi. Nekoliko nad njimi se dviga na griču župnijska cerkev in še višje od nje leži pokopališče. — Izpod sivorjavih sten na severozahodni strani izvira Čabranka, ki si je ob vasi komaj skopala globoko strugo. Na zahodni strani pa se med porastlimi strmimi hribi vije v velikih vijugah bela cesta v Prezid. Le proti jugovzhodu ima kotlina komaj toliko odprtine med visokimi hribi, da se po njej vije Čabranka ter ob njej cesta proti Osilnici in Brodu ob Kolpi.

Kotlina je res pravi pravcati čebèr t. j. posoda, ki je manjša od kadi, a večja od škafa. Ne vem sicer, če rečejo Hrvati taki posodi res čabar, a besedo čebèr splošno rabi ljudstvo ne samo po teh krajih, ampak še daleč okrog po bivšem Kranjskem. Poznajo jo pa prav v tem pomenu tudi Štajerci. Ljudstvo, ki govori bolj slovensko kakor hrvaško narečje, naziva kraj izključno »čebèr« in ne »čabar«. Zato bi bilo menda umestno, da bi bili s prevzemom sreza tudi ime prilagodili naši izgovorjavi. Toda to je zadeva jezikoslovcev, upravnih faktorjev in Čebrancev samih, ne pa popotnika, ki se muči v teh krajih le mimogrede.

Novo društvo odvetniških uradnikov kraljevine Jugoslavije.

V beli dvorani Novinarskega doma v Zagrebu se je vršila v nedeljo ustanovna skupščina Društva advokatskih činovnika kraljevine Jugoslavije, katerih je v naši državi približno 3000. Poseben odbor zagrebških advokatskih nameščenec je že dalje časa vodil akcijo za ustanovitev tega društva. V imenu akcijskega odbora je otvoril skupščino g. Ivo Majer, ki je pozdravil zbrane član iz vse naše države in predlagal, naj se Njeg. Vel. kralju odpošlje udanostni pozdrav, kar je skupščina z navdušenjem odobrila. Pravila novega društva so bila prečitana in soglasno odobrena. Članarina znaša 20 Din mesečno in ravnotoliko vpisnina enkrat za vselej. Mariborsko društvo je ustanovni občni zbor v Zagrebu brzojavno in pismeno prav pristrčno pozdravilo, naglašujoč, da se veseli stanovskega praznika, zlasti še, da se je v Savski banovini ustanovilo bratsko društvo kot tretja samostojna organizacija. Skupščina v Zagrebu je sprejela pozdrave in želje tovarišev iz Slovenije s ploskanjem na znanje. Za predsednika novega društva je bil soglasno izvoljen Ivan Majer, za podpredsednika pa Štefan Premrl.

Izlet na mejo v Apače.

Znani mariborski pevski zbor »Jadran« izletel v nedeljo, dne 2. avgusta v Apače na veliko prireditev tamkajšnje Narodne Odbrane. Jadran je Apačanom in okoličanom še od lani v najboljšem spominu. Slovenska pesem si je pod njegovim neumornim pevovodjo, g. Lahom, pridobila vseobčo hvalo. Na radgonskem mostu, ki vodi preko meje Mure, je zborova pesem slovensko odmevala v spomin osmim slovenskim vojakom mučnikom, ki so bili l. 1917. od nemških Avstrijcev ustreljeni, ker so v svojih pogovorih prerokovali Jugoslavijo. Prijave za izlet sprejema pisarna N. O. v Grajski ulici 5 vsak dan od 18. do 20. ure, cena po 50 in 35 Din tja in nazaj. Sobota zadnji dan!

Mariborski in dneoni drobiž

Gradbeno gibanje v Mariboru.

Na seji mesnega sveta, ki se je vršila včeraj, so bila podeljena sledeča nova gradbena dovoljenja: Mehanični tkalnici E. Zelenka & Co. za gradbo kotlarne; Ivanu in Mariji Verbič za gradbo enonadstropne stanovanjske hiše v Beograjski ulici; Vilfanu Francu za gradbo enonadstropne stanovanjske hiše v Dalmatinski ulici; Mošiču Viktorju za gradbo pritlične stanovanjske hiše v Kettejevi ulici št. 27; Skušek Angeli za gradbo enonadstropne stanovanjske vile v Korščevi ulici; Matzu Petru za nadzidavo nadstropja na hišo Stritarjeva ul. 8; Koragia Ivanu, za gradbo enonadstropnega dvorišnega stanovanjskega poslopja pri hiši Stritarjeva ul. 29.

Novi potni listi.

Kakor poročajo listi, dobimo s 1. sept. nove potne liste za inozemstvo. Stari so neveljavni. Ali bi ne bilo umestno načeti vprašanja, kako se misli rešiti zadeva vizumov, ki jih ima večina lastnikov potnih listov plačanih za eno leto. Ali zapadejo tudi ti? Težko je v današnji krizi vreči 160 Din na cesto. Prosimo polic. komisariat tozadevnega pojasniti, odnosno, da na pristojnem mestu ukrene vse potrebno za veljavnost tujih vizumov. — Več prizadetih.

Smrtna kosa.

Včeraj je preminula v Mariboru gospa Justina Žizek, roj. Brinovec. Pogreb se bo vršil v četrtek, dne 30. t. m. ob 15.45 na mestno pokopališče na Pobrežju. Bodi pokojnici ohranjen blag spomin, žalujočim naše sožalje!

Preložitev seje mariborskega občinskega sveta.

Ker je več referentov občinskega sveta odsotnih, je župan preložil sejo občinskega sveta, ki bi se imela vršiti 6. avgusta, na četrtek, dne 13. avgusta.

Niemcovič o našem šahovskem mojstru Pircu.

Po banketu na čast udeležencem šahovske olimpijade v Pragi, so se razšli udeleženci na razne strani. Velik del jih potuje na Bled, kjer se bo vršil prihodnji mesec mednarodni šahovski turnir. Pred odhodom so sprejeli mojstri novinarje. Pri tej priliki je izjavil velemeister Niemcovič o mlajši generaciji, da igra naš rojak, Vasja Pirc, izmed vseh najbolj akademično, Sultan Khan najbolj talentirano in Kashdan najmočnejše. Kashdan, voditelj ameriškega zmagovalnega moštva, se bo udeležil šahovskega turnirja na Bledu in se misli v slučaju, če zmaga na Bledu, spoprijeti z Aliehinom za naslov svetovnega šahovskega prvaka.

Drobiž iz Poljčan.

Pri nas sicer nimamo še šahovskega kluba, vendar je te dni ad hoc sestavljeni odbor zbral skupaj 19 šahistov, ki so pred tednom otvorili svoj šahovski turnir in to pod pokroviteljstvom ge. Mallitsch, ki je obenem pripomogla k darovom za nagrade. Po šestvečernem igranju je bil turnir v petek s sledečim rezultatom zaključen. Največ partij (17) je dobil učitelj g. Alojz Živko ter tako odnesel prvo nagrado in naslov prvaka poličanskih šahistov. Sledijo gg. Mahorič Zmago 16, Geuer, Mahorič Fr. 15, Zavada 13, Kozjek 12 in pol, Deutschmann 12, Brenc 11 in pol, Koblček 10, Gruden 7, Vižintini 6 itd. V nedeljo je bil nato družaben šahovski večer, kjer je najprej Zm. Mahorič obrazložil pomen igranja šaha. Zatem je pokroviteljica g. Mallitsch po kratkem nagovoru na igralce, petim najboljšim razdelila pripadajoče nagrade. Ko je izpregovoril še g. Kozjek, se je razvila prosta zabava. Pozdravljamo resno stremljenje naših šahistov, ter jim pri njih nadaljnjem udejstvovanju na tem polju želimo čim več uspeha!

Težka nesreča v delavnicah državne železnice.

V delavnicah državne železnice, kjer prakticira letos po več absolviranih tehnikov, se je davi pripetila 22letnemu Juriju Popoviču težka nezgoda. Prišel je v kurilnici z levo roko med zobčasto kolo. Pri tem mu je stroj levo roko tako razmesaril, da je po mnenju zdravnikov — izgubljena. Ponesrečenca so z reševalnim avtom takoj odpremili v splošno bo-

Pripravljalni sestanek Društva privatnih uradnikov

se je vršil v restavraciji »Orel«. Sestanek je vodil g. Lojze Doležal, ki je obrazložil cilje nove organizacije. Po njegovem govoru je bil izvoljen pripravljalni odbor, v katerem so gospodje Doležal, Leban, dr. Vatovec, Petelin, Strašnik in Slavko Reja.

Zopet krvavo žegnanje!

V nedeljo 26. t. m. je bilo pri Sv. Marjeti običajno žegnanje. Še od lani je ostalo domačinom in okoličanom v spominu, da so takrat tuji fantje kar na lepem napadli na cesti mirne domače fante ter enega prav težko poškodovali. Skoraj neverjetno se sliši, da so isti napadalci kot lani, daleč naokrog kot nepoboljšljivi pretepači znani bratje Lorberjevi od Sv. Jurija v Slov. gor., tudi za letos napovedali in pripravili pretep na dan žegnanja. Privedli so s seboj tudi približno iz 10 fantov obstoječo »gardo«, menda kot nekako rezervo. Vojak Lorber, tačas menda na dopustu, je hotel z golo sabljo strahovati celo Krambergerjevo gostilno ter se je naposled spravil tudi na tam svirajoče šentpeterske godce, od katerih je enega poškodoval. Vojakov brat, ki je tudi lani na ta dan vodil pretep ter bil zato kaznovan, pa je napadel in znatno poškodoval enega od orožnikov, ki so pozivali k miru. Ko so ga gostije vrzli čez prag, je pobegnil, njegovega brata pa so orožniki aretirali. Tujci so torej že v drugič sramotili mirne Marječane pri njihovem žegnanju, nesrečni alkohol je vnovič žel sramotne plovove! Nikakor se ni čuditi, če oblast omejuje javne prireditve z raznimi strogimi določbami: dobro bi bilo, da bi jih še poostrila. Saj tako hočejo nekateri neodgovorni veseljači sami!

Ogenj v frančiškanskem samostanu.

Davi ob 4. je opazil hišnik Drevenšek Ivan, da je pričelo goreti v kleti frančiškanskega samostana, kjer je shramba drv, poleg električne cirkularne žage med žaganjem. Pogorel je kubični meter drv, nekaj desk in leseno ogrodje cirkularke. Škoda znaša okoli 1500 dinarjev ter je krita z zavarovalnino. Na pogorišče je prihitela tudi požarna bramba, ki pa ni stopila v akcijo, ker je bil ogenj že pogašen.

Prometna nezgoda v Košakih.

Ko se je znani dirkalec in mesarski mojster Franc Filipič vračal sinoči s svojega posestva, se je na ostrem ovinku pri Prahovi gostilni zaletel vanj od zadaj neki avtomobilist. Filipič je zletel v občestni jarek in dobil pri tem več poškodb, najtežje na desni nogi in levi roki. —

Nezgoda pri delu.

V Slivnici pri Mariboru je med delom padla 54letna posestnica Terezija Kolman tako nesrečno, da si je zlomila levo roko. Ponesrečenko so davi prepeljali v splošno bolnico.

Vlom.

Neznani vlomilci so vdrli v trgovino Julije Berce na Radvanjski cesti ter odnesli za 150 dinarjev živil. Pretaknili so tudi vse predale, kjer pa niso našli denarja, ki so ga očividno iskali.

Pomočniški odbor trgovskega gremija v Mariboru

sklicuje svoj redni pomočniški zbor za dne 29. t. m. ob 20. v svojih prostorih na Slomškovem trgu št. 6. V slučaju nesklepnosti se vrši ta zbor eno uro pozneje ne glede na število prisotnih članov. Dnevni red: 1. Poročila predsednika, tajnika, blagajnika in preglednikov. 2. Volitve novega odbora, 3. Trgovski pomočniki in penzijsko zavarovanje, 4. Raznoterosti. Potrebna je polnoštevilna udeležba.

Streljanje na leteče golobe.

V soboto se bo vršilo predzadnje streljanje na glinaste golobe v tej sezoni, nakar še posebno opozarjamo naše lovce.

Srečke za III. razred državne razredne loterije

so prispele in jih igralci lahko zamenjajo v uravi »Jutra« in »Večernika« v Mariboru.

Astronomske bedastoče

O MESECU, SOLNCU IN ZVEZDAH. — RESNICA IN IZMIŠLJOTINE.

Ni skoro znanosti, o kateri ne bi imeli lajke in zunanji opazovalci razna svoja posebna naziranja in mišljenja. Tako je Samuel Witte l. 1789 postavil tezo, da so egipčanske piramide prirodno delo vulkanskega izvora. Seveda to tezo niti tedaj niso smatrali za resno.

Silvij Gesell in Jens Jürgens sta zopet proglasila za izumitelja smodnika in celo tudi dinamita, starega Mojzesa, dočim je Planson na podlagi sličnega gradiva sv. pisma proglasil Mojzesa kot odličnega elektrotehnikarja.

Tudi zvezdoznanstvo ima bogato literaturo o takih fantazijah. Tako se je nedelokrat razpravljalo o problemu obljudenosti planetov, s katerim so se bavili Huygens, Fontenelle, Flammarion itd. Sploh je to vprašanje zelo hvaležno gradivo za razne utopistično-tehniške romane.

Zagonetna skrivnost, s katero je ovit mesec, je istotako silno dražila in mamila lajke-zvezdoznance. Pojavila so se že nešteta vprašanja: ali je to nebesno telo res brez zraka in vode, ali je obljudeno ali ne in še mnogo drugih vprašanj. Že monakovski zvezdoslovec Quithuisen je l. 1824 trdil, da se more na mesecu 14 dni razvijati organsko življenje, ker se je opazilo, da je površina meseca po 14 dnevni noči bela, čim višje pa se dviga sonce, tembolj višnjeva in končno celo zelena postane površina meseca.

Pozabljeni otok

Noben kos evropskega ozemlja morda nima tako čudne zgodovine, kakor donavski otok Ada Kale. Otok je tako majhen, da je zaznamovan le na malokterem zemljevidu. Zato ni čisto nič čudno, da so diplomati nanj večinoma pozabili, ko so likvidirali zgodovinske dogodke s pogodbami. Ada Kale leži v bližini Železnih vrat, na tromeji Rumunske, Jugoslavije in Madžarske. Najprej so na ta otok pozabili o priliki sklepanja mirovne pogodbe v San Stefanu. Tedaj so bile ustanovljene tri kneževine: Vlaška, Moldavska in vzhodna Rumunija, ki so dobile omejeno samostojnost napram Turčiji. Ker pa otok Ada Kale ni bil dodeljen nobeni od teh treh kneževin, je ostal s svojimi 250 prebivalci pod Turčijo.

Sledila je berlinska pogodba l. 1878, s katero je bila omenjenim trem kneževinam priznana popolna neodvisnost in suvereniteta, na mali otok v Donavi pa zopet nikdo ni mislil. Položaj otoka je postal vedno težji: dejanski še vedno last Turčije se je nahajal med državami, ki so postale popolnoma neodvisne od polmeseca. Sosednji mesti ste bili madžarska Oršava in rumunski Turn Severin. Ko so prišli na sled pogreški, pa je bilo že prepozno, da bi se položaj Ade Kale izpremenil. Turška je trdovratno branila ta komad svojega lastništva, radi par kilometrov zemlje pa se seveda ni izplačalo sklicevati nov kongres. Prebivalci otoka so ostali torej še naprej podložniki sultana, vendar pa so ohranili svojo vero in običaje. Stanujejo med tremi mejami, so delali tudi dobre kupčije in pridno tihotapili. Sploh se jim je sijajno godilo.

Šele v svetovni vojni je postalo drugače. Najprej so zasedli otok Avstrijci, po sklenitvi miru pa je bil otok priznan Rumunski. Pred kratkim je kralj Karol sam posetil otok in se na lastne oči preprčal, kakšna beda vlada sedaj tamkaj. Sklenil je tudi, da se jim mora pomagati. In res je izšel pred kratkim komunike, ki proglašajo Ado Kale za prosto luko.

Minister in šofer

»Echo de Paris« objavlja sledečo zanimivo prigodo:

Angleški mornariški minister Alexander je prispel pred kratkim incognito s svojo soprogo v Pariz. Niti angleško poslanstvo ni vedelo za njegov prihod. Kljub temu je zvedelo francosko mornariško ministrstvo, da se mudi minister Alexander v Parizu. Po dolgem iskanju so ga našli s soprogo v nekem skromnem hotelu. Lepega jutra je našel mornariški minister Alexander na svoje največje presenečenje pred hotelom luksuzni avto, ki

Toda vse to še ni nič proti izredno spretno izvedeni naučni mistifikaciji l. 1835 v Ameriki in sicer na račun znanega zvezdoslovca Herschela ml. Za razumevanje te mistifikacije je treba poudariti, da sta se oče in sin Herschel tedaj bavila s konstrukcijo izredno velikega teleskopa z zrcali. Reflektor, ki ga je zgradil stari Herschel l. 1785-89, je omogočal 6.000 kratno povečanje. Sir John Herschel ml. je izvršil l. 1834 ekspedico na Rtič Dobre nade, da proučuje tamkaj zvezde južnega nebesja. Ves svet je z velikansko radovednostjo pričakoval rezultat njegovih proučevanj. In ravno tedaj je izšla v newyorškem »Sunu« serija strogo znanstvenih člankov, v katerem se je na senzacionalen način razpravljalo o najnovjših Herschlovih odkritjih. Članki so dozvedno izvirali od sotrudnika in spremljevalca Herschla, dr. Granta. V člankih je bilo opisano, kako se je Herschlu s pomočjo velikega teleskopa posrečilo, da je na površini meseca natančno spoznal posamezne predmete in to tako jasno, kakor da bi bila komaj nekaj sto korakov oddaljena od njega. Vse to je bilo tako podrobno opisano in tako znanstveno podkrepjeno, da je izgledalo kot popolnoma verjetno. Kasneje pa se je pokazalo, da je bil pisec teh duhovite mistifikacije urednik »Sun«, Artur Locke, ki je hotel na ta način osmešiti vse tedanje lajke-astronome.

mu ga je dalo francosko mornariško ministrstvo za čas njegovega bivanja v Parizu na razpolago. Šofer je bil mornar, dodeljen ministrstvu. Vozil je angleška gosta po vsem Parizu in si pridobil zaupanje ministra in njegove soproge. Na dan, ko bi moral angleški minister zopet odpotovati v London, pa je prosil šofer za osemdnevni dopust. Utemeljil je svojo prošnjo s tem, da je bil od angleškega ministrstva za 8 dni povabljen v Anglijo. Njegovi prošnji je seveda francosko mornariško ministrstvo takoj ugodilo.

Izobražene žene

V londonski visoki šoli za psihologijo je imel dr. Shad daljše predavanje o vprašanju, »da li more ljubiti mož izobraženo ženo«. Pod tem pojmom misli dr. Shad na žene, ki so po svoji duševni izobrazbi na isti stopinji, kakor njihovi možje. Slike zakonov takih parov so zelo mračne. V njih si hoče ustvariti žena tako zakonsko srečo, kakor si jo je zamislila na podlagi svojih teorij o možu in življenju. Spričo tega hoče že takoj stanovati v ločenih prostorih in ohraniti za vsako ceno svojo neodvisnost. Mož ji je manjvreden ter zahteva od njega, da se neprestano ponižuje in zaveda tega, da uživa pri njej le neko naklonjenost, za katero ji mora biti vedno samo hvaležen. Ko se enkrat mož naveliča tega postopanja ter prične iskati razvedrila izven domačega krova, se postavi v užaljeno pozico ter zahteva ločitev zakona, »ker jo mož ni razumel.«

Ako postane izobražena žena ljubosumna, je to zanj pričetek neprestanega mučenja in zalezovanja, ki mora uničiti končno živce še tako močnemu možu. Če pride mož izobražene žene domov slabe volje iz pisarne, potem ga ta toliko časa izprašuje o vzrokih njegovega nerazpoloženja, da ga pripravi do obupa, ali pa vsaj do tega, da gre v prvo gostilno, kjer se napije na mrtvo ime. Druga žena se zadovolji v tem slučaju s tem, da ga poljubi in poskuša s prijateljskimi besedami pomiriti. Izobražena žena vidi v svojem možu vedno nekaj nepopolnega in graje vrednega, dočim gleda običajna žena na moža tako, kakor je pač v resnici z vsemi njegovimi dobrimi in slabimi lastnostmi ter ga želi predvsem samo osrečiti.

Beračeva dota.

»Kako je Kruljavček, da beračite sedaj v predmestju, ko ste vendar imeli doslej mnogo boljše na Glavnem trgu, kjer ste bili edini prosjak?« — »Ah, gospod, je že resnica to, ampak veste, to mesto sem odstopil svojemu zetu za doto, ko je poročil mojo hčerko edinko.«

Atentat na simplonski vlak

SOFIJA, 28. julija. Na simplonski ekspresni vlak je bil v noči od nedelje na ponedeljek izvršen atentat. V Carigradu vozeči vlak je opolnoči ravno zapustil Plovdiv, ko je padlo proti vlakovodji več strel'ov, ki pa so k sreči zgrešili cilj. Vlakovodja je ohranil hladnokrvnost in je s pospešeno hitrostjo nadaljeval vožnjo. Potnikov se je polastila velika panika in so se poskrili pod postelje in klopi. Orožniki so takoj odredili obširno preiskavo, vendar brez zaželjenega uspeha.

Palača „nesmrtnikov“ v nevarnosti

PARIZ, 28. julija. Palača Instituta de France, sedež francoske akademije nesmrtnih, je v nevarnosti, da se poruši. Že 250 let stoji poslopje ob obali Seine, ne da bi bila izvršena kedaj kaka popravila. V eni izmed knjižničnih dvoran v prvem nadstropju pa so se pričela t'a sedaj tako zelo vsedati, da nastopi lahko katastrofa vsak čas. Knjige so že spravili na varno. Preiskava je dognala, da so oporni stebri že popolnoma prepereli. Sestavljena je bila takoj posebna komisija, da poslopje natančno preišče.

Strahote ameriških kaznilnic

NEWYORK, 28. julija. Poročilo komisije za preiskavo razmer v ameriških kaznilnicah je naravnost porazno in razgaljuje vso strahoto ameriških temnic. V mnogih kaznilnicah pretepavajo pazniki kaznjence, jih polivajo z ledeno-mrzlo vodo ter zapirajo v male kletke, kjer so zaprti po več dni brez luči in hrane. Baš to nečloveško postopanje je glavni vzrok vse bolj pogostih uporov po kaznilnicah. Komisija je izdelala obširen načrt za reformo ameriških kaznilnic, ki so vse prenapolnjene.

Tožba princa Danila

Sodišče v Stuttgartu je razpravljalo te dni o tožbi bivšega črnogorskega prestolonaslednika, princa Danila, proti slikarjema »Simplicissima«, Gulbransonu in Schönbernerju. V »Simplicissimu« je bila namreč svoječasno objavljena vest, da je imela prinčeva žena pred 25. leti čuden doživljaj z nekim lakajem, ki ni ostal brez posledic, vendar pa se ji je še pravočasno posrečilo poročiti črnogorskega princa Danila. Zastopnika obtoženih slikarjev sta odklonila zahtevano odškodnino v znesku 4—5.000 mark, ter izjavila, da sta pripravljena nastopiti tudi dokaz resnice. Na posvetovanju predsednika sodišča je končno tožencev zastopnik znižal odškodninsko zahtevo na nekaj sto mark. Ker pa kljub temu še ni prišlo do sporazuma, je bila končno razprava odgodena, da se mudi obojestranskim zastopnikom priložnost za izvensodno poravnavo.

Usoda psov kralja Alfonza

Bivši španski kralj Alfonz je imel med drugim tudi 6 krasnih psov novofundlandske pasme, ki so bili njegovi pravi milenci, a so mu bili tudi silno udani. Vsak dan je prebil bivši kralj po več ur med temi svojimi živalmi. Ko pa je prišla potem ona usodna noč, ko je morala kraljevska rodbina pobegniti in zapustiti Španjo, ni bilo mogoče vzeti teh zvestih čuvajev s seboj, ali vsaj poskrbeti za njihovo nadaljnjo usodo. V palači je vladalo mrzlično razpoloženje, avtomobil za avtomobilom je naglo zapuščal grad. Pametne živali so seveda vedele, da se je godilo nekaj izrednega ter so s prestrašenimi očmi zasledovale dramo, ki se je odigravala. Končno so se odpeljali zadnji uradniki in uslužbenci in po zapuščenih dvoranah palače ni bilo slišati nič drugega, kakor neprestano otožno cvilenje in jokanje zapuščenih psov. To je trajalo več dni, dokler ni dobila policijske direkcija poziv od vlade, da naj se zavzame za uboge, sestradane pse. Predsednik društva za zaščito živali je vzel enega psa, ostale pa razne bogate madridske rodbine. Psi bivšega kralja Alfonza imajo torej sedaj vsi nove gospodarje in kakor poročajo listi, se pri novih gospodarjih počutijo prav dobro.

Sport

Medklubski odbor LNP, službeno.

V nedeljo, dne 2. avgusta se vrše sledeče tekme: ob 16. prijateljska tekma ISSK Maribor mlad.:SK Železničar mlad.; ob 17.30 SK Železničar:Čakovački SK. Službujoči odbornik g. Marusig. Tajnik.

ISSK Maribor:SK Železničar.

Drevi ob 18. bo na igrišču ISSK Maribora prijateljska tekma SK Železničar: ISSK Maribor. Vstopnina minimalna!

Jugoslavija:Češkoslovaška.

V nedeljo, dne 2. avgusta se bo vršila v Beogradu meddržavna nogometna tekma med Jugoslavijo in Češkoslovaško. Nedeljska tekma bo 14. srečanje obeh državnih zastopstev. Dosedaj znaša skupni score 56:24 za Čehe.

SK Rapid v Celju.

Mariborski Rapid gostuje v nedeljo v Celju ter bo odigral proti SK Celju prijateljsko tekmo.

VII. mednarodni teniški turnir za prvenstvo Bleda

bo priredil od 31. t. m. do 2. avgusta Beograjski tenis-klub. Razpisane so igre za gospode posamezno, dame posamezno, gospode v dvoje, dame v dvoje in juniorje posamezno. Pokroviteljstvo je prevzel minister trgovine in industrije dr. Kosta Kumanudi.

Dve leti v družbi ženinega trupla

Pred düsseldorfskim sodiščem se je moral zagovarjati italijanski odvetnik dr. Manzini v družbi svoje služkinje Marije Kola zaradi nasilja in omejevanja svobode uradnih organov. Njegova zgodba je zelo čudna. Dr. Manzini je bil poročen z neko Düsseldorfčanko, s katero je živel v Genovi, kjer je izvrševal svoj poklic. Leta 1928. mu je žena nenadoma obolela in kmalu potem tudi umrla. Truplo pokojnice je dal z velikimi stroški balzamirati ter ga hranil nato dve leti v svojem stanovanju; ne da bi vedele pristojne italijanske oblasti kaj o smrti njegove žene. Leta 1930 pa je moral zaradi ureditve neke zapuščinske zadevščine odpotovati v Nemčijo. V svoji bolestni zaljubljenosti do balzamiranega trupla svoje pokojne žene, pa se ni mogel ločiti od njega. Vložil je na pristojne nemške oblasti prošnjo, da sme prepeljati truplo iz Italije v Düsseldorf, kjer je bo pokopal. Obenem je naprosil higijenski urad v Düsseldorfu, da mu dovoli ohraniti truplo še nekaj tednov v njegovem stanovanju, dokler ne bo zgradil primernege mavzoleja. To prošnjo so mu seveda odklonili. Kljub temu pa je po prihodu v Düsseldorf postavil munijo svoje žene v salon in jo imel tam razstavljeno mesec in mesec, ker je z neprestanimi vlogami in protesti odlagal dan pokopa. Končno je gospodom od higijenskega urada zmanjkalo potrpljenja. Odredili so prisilni pokop zdravnikove žene. V ta namen je odšla v zdravnikovo vilo uradna komisija, ki pa je ugotovila, da je truplo izginito. Našli so je šele po dolgem iskanju, ko so prebrskali vso vilo v neki podstrešni sobici skrito pod posteljo. Srečno so zanesli rakev s truplom v vežo, kjer pa so opazili, da so vrata zaklenjena. Iz neprijetnega položaja so jih rešili šele pasantji na ulici, ki so poklicali na pomoč ključavničarja, da je odklenil zaklenjena vrata. Pri razpravi se je zagovarjal dr. Manzini, da ni zaklenil vrat, niti naročil svoj služkinji Koli, da naj to stori. Bil je oproščen, služkinja Marija Kola pa obsojena na 100 mark globe.

Anekdote o umetnikih.

Adelina Pattij je pela v Bordeauxu Verdijevo »Traviato«. Njen partner, še nezaklenjen tenor, se je hotel tik pred nastopom sporazumeti z njo o raznih stvareh. »Kje hočete stati med duetom v prvem dejanju«, jo je vprašal med drugim. »Kjer najmanj vleče,« je odgovorila Pattijeva smehljaje se.

Slavni skladatelj Brahms je bil napran tujcem običajno nenavadno surov. Ko je nekoč odšel iz gostilne na Dunaju, kamor je stalno zahajal, se je pri vratih nenadoma obrnil in rekel: »Ako je še kdo v gostilni, ki sem ga pozabil razžaliti ga prosim, da mi oprostí.«

V senci jezuita

Zgodovinski roman. 169

»Zato, ker bi navdali, ako se okrvavite z Margentinino krvjo, žileto s takšno grozo in tolikšnim gnusom, da bi se rajše ubila, samo da ne pade vam v roke.«

Kralj je ostal par hipov nem in zamišljen. »Zdaj vidim vso moč vaše vdanosti, Ana,« je dejal naposled. »Tisočkrat imate prav, predraga moja. Toda dajte, dovršite svoje delo; vodite me, svetujte mi...«

»Trebaj je osamiti,« je dejala vojvodinja. »Misli na to, da bi ju razdružili, bi bila blaznost; toda osamiti ju je lahkota, in ko bosta tako sami, se ne bosta mogli več zanašati na vaš strah pred skandalom...«

»Da, to razumem... toda, kako naj ju osamim? Kam naj ju spravim? Iz grada? Nikolij!«

»Saj je tisti stražnji paviljon v ozadju parka. Kar meni prepustite skrb, da ga dam urediti; jutri ju prepovorim, da se zatečeta vanj.«

»Ana, s tem mi rešiš življenje« je vzkliknil kralj, ne misleč na to, da je ta njegov stavek pravcat sunek z bodalom v vojvodinjinu srce.

XXXII.

Stražnji paviljon.

Paviljon, ki ga je bila vojvodinja Etanpska omenila Francu I., je stal precej globoko v parku, sredi goščave dreves, ki so ga pokrivala poleti z neprodirno senco.

Ime je imel od tega, ker je služil prejšnje čase dolgo za stanovanje stražnikom, ki so opravljali v parku svojo službo; v resnici pa je bil že več let zapuščen in se je nahajal v stanju zanemarjenosti, ki je živo nasprotovala razkošju in vzornemu redu njegove okolice.

Redkokdaj je zavil kdo proti temu paviljonu. Okolica je bila samotna.

Med grajsko služinčadjo so bile nastale nazadnje praznovorne govornice o tem paviljonu — ravno, ker je bil tako sam med svojim gostim in neprodirnim drevjem.

Zaprta okna s svojimi trhljimi naoknicami in mah, ki je poganjal po kamenju — vse to je dajalo stražnemu paviljonu v resnici zlovešče lice.

Tisti večer, ko se je vršil med vojvodinjo Etanpsko in kraljem Francem pravek opisani razgovor, se je nenadoma vrnil v sobo za sluge neki lakaj ter stopil bled in drhteč med svoje tovariše, ki so večerjali po opravljenem delu.

Razume se, da so izpraševali lakaja, zakaj je tako prepaden.

Odgovoril je šklepetaje z zobmi, da je videl prikazen.

In povedal je, da je imel nesti nekemu vojaku, ki je stražil ob zidu v ozadju parka, naročilo, pa je hotel izbrati na povratku bližnjico ter zavil mimo stražnega paviljona kljub nepriljudnim govoricam, ki so krožile o njem.

In videl je, da stie luč skozi špranje v naoknicah v pritičju!

Izprva ga je popadla blazna želja, pobegniti; nato pa je baje zbral pogum ter se splazil k razstavljeni naoknici. In kaj je videl? Črna senca se mu je bližala s počasnimi neslišnimi koraki!

Nor od straha, je zbežal, kar so ga nesle noge.

Razume se, da drugi lakaji niso poslušali te pripovedi z nevernimi ušesi in da so mnogo ugibali o njej.

Splošno mnenje je bilo, da ni ta prikazen prav nič posebnega; saj je bilo že zdavnaj znano, da straži v stražnem paviljonu.

Kaj straži tam, ni mogel povedati nihče. Sicer pa se nikdar ne da povedati, kaj straži v hiši, kjer straži; ako bi ljudje vedeli, potem ne bi govorili, in hiša bi bila navadno obljudena hiša, kakršne so vse druge.

Zaključili so pač nazadnje, da se pojavlja v paviljonu »črna dama« — dasi niso imeli niti najmanjšega povoda misliti, da je senca, ki jo je videl lakaj, v resnici ženskega spola.

Ako hoče čitatelj razvozljati skrivnost te »Črne dame« naj se vrne z nami za trenotek tja, ko je bil Franc I. pravkar odšel od Magdalene Feronove in srečal zunaj Manfreda in Lantneja, kakor smo že pripovedovali.

Mislimo si Magdaleno Feronovo, kako stoji ob truplu Ivana Siromaka, ki ga je bila zaklala, da reši Franca I. in ga ohrani svojemu maščevanju.

Ko je kralj odšel, se je Magdalena sklonila nad truplom Ivana Siromaka in ga pogledala s hladno radovednostjo.

Videč, da res ni več življenja v revežu, se je vrnila v sobo v prvem nadstropju in odprla okno, da bi pogledala še enkrat za svojim ljubimcem.

Razločila je v noči skupino zmedenih senc in slišala kraljev glas; vsega, kar so govorili, sicer ni razumela, toda ugenila je, kaj namerja.

»Da, da!« je zamrmrala s trpkim usmevom, »le dai obkoliti to hišo in preišči jo! Mene ne najdeš v njej... Drugje nama je pisano svidenje, sladki moj Franc!«

Nato se je oblekla naglo v kavalirja, napravila si culo iz par kosov obleke, ki jo je mogla nesti spričo svoje velike čilosti in moči, ne da bi čutila kaj truda in stopila naglo v eno izmed sob, ki so imele okna na zadnji strani hiše.

Tam je bil ograjen vrt z ne posebno visokim obzidjem. Magdalena je vrgla svoj sveženj skozi okno in skočila za njim na vrt, misleč si, da morajo zdaj pa zdaj vlomiti glavna vrata, če bi poizkušala uiti po navadni poti.

Ko je bila na vrtu, je preplezala zid s pomočjo lestvice, prišla v tesno uličico, ki je tekla med bližnjimi vrtovi, in se vrnila po njej na cesto.

Videč, da je cesta zapuščena, je zamrmrala: »Ali sem bila bedasta v svoji naglici! Brez najmanjše skrbi bi bila lahko odšla skozi glavna vrata...«

Toda ni se ustavljala; napotila se je naglo proti gradu.

Deset minut nato je zaslišala hrup velike množice korakov, prihajajočih ji nasproti; stisnila se je v senco nekega skednja.

Videla je kakih dvajset mož, ki so korakali pod vodstvom nekega kavalirja; poznalo se jim je, da se jim zelo muči. Kavalir je bil La Šatenir, ki je šel preiskat hišo Magdalene Feronove, pa je ni ugledal, čeprav ni bila niti tri korake od nje. Ko se je četa oddaljila, se je oddahnila Magdalena Feronova. Krenila je dalje.

Ni se približala gradu od spredaj. Obšla je njegovo desno krilo, napotila se ob njem in dospela nazadnje na kraj, ki si ga je bila izbrala.

Tam se je pozorno ozrla na vse strani; nato je plosnila dvakrat z rokami.

Takoj ji je vrgel nekdo vrv od onstran zidu.

Najprej je privezala na vrv svojo culo z obleko; nato je splezala po vrvi še sama navzgor. Dospevši na višek zidu, je potegnila culo k sebi in jo vrgla v park; nato se je obesila za prst in se spustila navzdol ter skočila rahlo in neslišno na tla.

Neki mož je stal tam in čakal.

»Zvesto stražnik« je dejala. »Prav tako.«

»Ze tri noči, madam,« je odgovoril mož.

»Dobro. Vodi me zdaj!«

»Pojdiva madam.«

Mož se je odpravil molče, za njim Magdalena Feronova; čez pičle četrt ure sta dospela do razpadajočega paviljona.

Bil je stražni paviljon. Mož je odprl vrata in stopil v sobo, ki je bila v pritičju.

Tam je bil prižgal svečo, ki jo je bil prinesel gotovo že prejšnji večer ali pa po dnevi.

»Nekoliko vlažno in plesnivo je tu,« je rekel mož. Magdalena je skomignila z ramami.

Odvzela je culo, ki jo je bila prinesla s seboj iz motala iz nje težko možnjo, iz katere je vzela precejšnje število zlatnikov.

Pomnila jih je možu. »Na,« je dejala, »tu imaš neka, za začetek; toda spominjaj se — ako mi ostaneš zvest do konca in ako se kažeš pametnega, si brez skrbi za vse življenje.«

»Kar se tiče zvestobe, ste tem laglje prepričani o njej, ker vas ne morem izdati, ne da bi izdal sebe samega; kar se tiče pameti, hočem pa gledati, da opravi vse po svoj najboljši moči... Toda pojdiva, da vam pokažem svoje stanovanje.«

Mož je odprl sosedna vrata in šel naprej po stopnicah, ki so se končavale v dokaj prostorni in dobro prezračeni kleti.

»Tukaj je,« je dejal. »Spravi sem dol eno izmed postelj, ki so bile zgoraj in nekoliko opremil ves prostor. Tukaj imate mizo in naslanjač; kar se tiče hrane, vam prinesem vsako noč, kar bo treba.«

»Kaj pa konj?« je vprašala Magdalena.

»Ako zapustite park skozi mala vrata in greste po poti vse naprej, pridete do stare kočje, ki je služila nekdanj dvorjem. Postavil sem konja vanjo. Treba vam ga je samo osedlati; v tisti kočji boste tudi lahko čakali ugodnega trenutka, da se vrnete v park.«

»Ali pojde kralj kmalu na lov?«

»Pojutrišnjem... Priredil je velik lov, ki se ga deleži ves dvor.«

»Dobro; pridi torej vsako noč in mi poročaj, kaj se godi v gradu. Doslej sem zadovoljna s teboj. Pojdi zdaj; trudna sem!«

Mož se je poslovil. Magdalena je zaprla skrbno paviljonova vrata in šla leč v klet, kjer je kmalu zaspala mirno spanje.

Takšen je bil stražni paviljon, kamor je hotela spraviti vojvodinja Etanpska žileto in njeno mater Margentino.

»Pripraviti ju hočem, da se preselita tjakaj,« je bila dejala kralju, »in urediti, da se priredi paviljon za njuno bivanje.«

In res se je lotila dela, kakor hitro se je kralj poslovil.

Tucat delavcev in služabnikov je začelo snažiti tiste sobe v paviljonu, ki so bile še količjak ohranjene, od vrha do tal ter jih opremljati s pohištvo, tapetami in zavesami.

Že drugi dan je bil paviljon pripravljen za bivaljšče, vsaj v tistem svojem delu, kjer naj bi se bivalj stanili žileta in njena mati.

Preostalo je samo še, da ju pregovori. »To bo težava,« si je mislila vojvodinja, »toda s potrpežljivostjo pojde vse. Naposled pa — tudi če je mala žileta jezna name — Margentina mi mora biti hvaležna, ker sem ji pomogla najti njeno hčer.«

Kakšnih misli je bila pravzaprav zdaj vojvodinja Etanpska?

Novo enodružinsko hišo
prodam. Pobrežje pri Mariboru, Nova ulica 16. 2183

Gospodična,
absolventinja Kovačevega tečaja, z znanjem knjigovodstva, stenografije slovenske in nemške ter večča strojepisja išče nameščenja v pisarni ali večji trgovini, gre tudi na deželo. Naslov v upravi Večernika. 2140

Elektromotorje »Škoda,«
0.25 do 30 kon. sil na skladišču pri Hlč & Tichy, elektrotehnično podjetje Maribor, Slovenska ulica 16. Elektromontaže tovaren in stanovanjskih poslopij. Na zahtevo brezplačne ponudbe.

Sobo in črkoslikanje,
vedno najnovejši vzorci na razpolago izvršuje poceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ulica 3 za kavarno »Astoria«. X

Rabljene avto in moto gumi plašče
kupiye v vsaki količini mehanična delavnica Justin Gustinčič, Tattenbachova ul. 14. 1566

Najlepše darilo
je zlato nalivno pero! Prav lepo izbiro dobite pri Knjigarni Tiskovne zadruge, Maribor, Aleksandrova c. 13.

Prima čokoladni lom
¼ kg Din 7.50, prima čokolada v prahu ¼ kg Din 7.50. Trgovina s kandiiti »Bonbons«, Vetrinjska ulica 12. 2181

Kovčke za potovanje,
ročne torbice, aktovke, listnice, denarnice, nogometne žoge, nahrbtnike, športne pasove itd. nudi v največji izbiri in najnižji ceni. Ivan Kravos, Aleksandrova 13, Maribor.

Stanovanje,
sobo in kuhinjo oddam s 1. avgustom. Tezno, Maistrova ulica 1. 2179

Dve posamezni lepo opremljeni sobi
tako oddam. Gosposka ulica 56/II. 2180

nastopniki se sprejmejo

Vinotoč Ribarič-Počekova

Cenjenemu občinstvu naznanjam, da bom otvoril v nedeljo, dne 2. avgusta v Počekovi

vinotoč

Iz mesta krasen sprehod. Se priporoča za obisk Ivan Ribarič

NAJNOVEJŠI MODNI LISTI

za jesen in zimo so pravkar došli. Oglejte si veliko izbiro pri TISKOVNI ZADRUGI, MARIBOR, Aleksandrova c. 13. 2119

Zahtevajte povsod „Večernik“

V globoki žalosti naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da me je moja nad vse ljubljena soproga

Justina Žizek, roj. Brinovec

dne 28. julija po kratki, mučni boleznii za vedno zapustila.

Pogreb nepozabne pokojnice se bo vršil v četrtek, dne 30. julija ob tričetrt na 16. uri na mestno pokopališče v Pobrežju.

Sv. maša zadušnica se bo brala v petek, dne 31. julija ob 7. uri v magdalenski cerkvi.

Maribor, 29. julija 1931.

Globoko žalujoči soprog Mihael in sinček Gustav.

2182